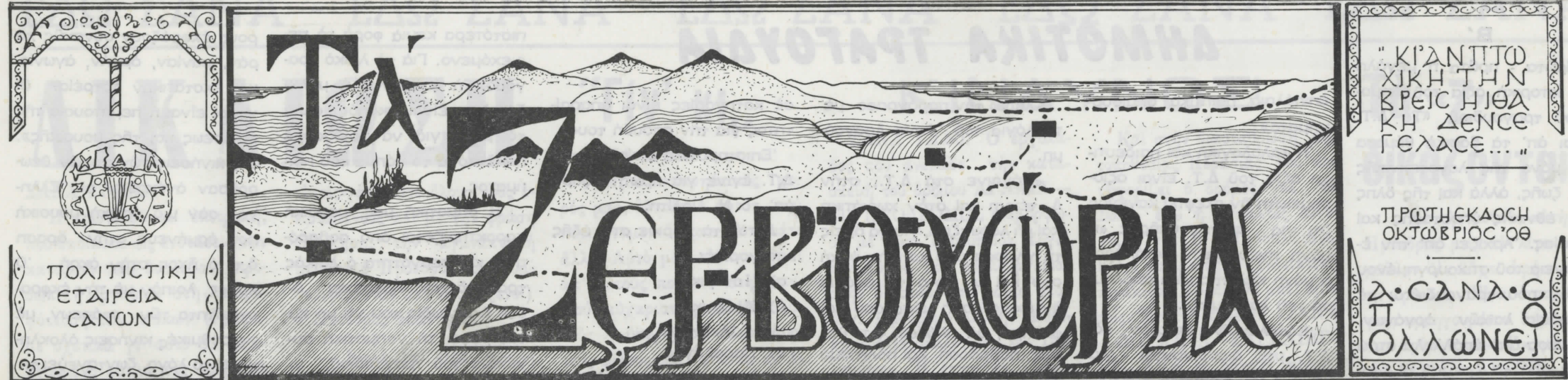

Κότσιανον Στέφανον
 Δικηγόρον
 ΠΟΛΥΓΥΡΟΣ
 ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ — ΕΤΟΣ 3ο — ΑΡ. ΦΥΛ. 3 — ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ — ΜΑΡΤΙΟΣ 1980

ΩΔΙΝΕΝ ΟΡΟΣ ΚΑΙ ΕΤΕΚΕΝ ΜΥΝ

Πρόσφατα εκδόθηκε το τεύχος 35 των Χρονικών της Χαλκιδικής (του 1979). Το τεύχος αυτό είναι αφιερωμένο (κάπως ὄψιμα βέβαια) στον Ἄριστοτέλη.

Ὅπως είναι γνωστό τὰ «Χρονικά τῆς Χαλκιδικῆς» εἶναι τὸ μοναδικὸ περιοδικὸ πὺν περιλαμβάνει ἱστορικά, λαογραφικά καὶ ἀρχαιολογικά θέματα πὺν ἀφοροῦν ἀποκλειστικά τὴν Χαλκιδική. Ἡ μοναδικότητα αὐτὴ τὸ κάνει ἐνδιαφέρον, παρὰ τὴν χαμηλὴ ποιότητα (σὲ μερικές περιπτώσεις «ἀντιεπισημονικότητα») θὰ ἔλεγε κανεῖς) πὺν διακρίνει πολλὰ ἀπὸ τὰ δημοσιευόμενα ἄρθρα. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς, ἐκτιμώντας δηλαδὴ τὴν μοναδικότητα τῆς προσπάθειας στὸ χῶρο μας, ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν βράβευσε τὸ περιοδικὸ πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια. Ἐνα βραβεῖο πὺν θὰ ἔπρεπε περισσότερο νὰ προβληματίσει ὅλους τοὺς «ἱστορικά» σκεπτομένους Χαλκιδικιώτες.

Εἶναι γεγονός ὅτι στὴν Χαλκιδική, σήμερα, παρουσιάζεται μία ὑποτονικότητα στὴν προσπάθεια μελέτης τῆς ἱστορίας - λαογραφίας - ἀρχαιολογίας. Ζήτημα εἶναι ἂν ὑπάρχουν δύο ἢ τρεῖς Χαλκιδικιώτες πὺν ἀσχολοῦνται μὲ σοβαρότητα καὶ ὑπευθυνότητα μὲ τὰ θέματα αὐτά. Καὶ βεβαίως, δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε, πόσο σοβαρὸ αὐτὸ εἶναι ἡ καταγωγή, γιὰ ἕναν ἄνθρωπο πὺν θέλει νὰ ἀσχοληθῆ μὲ τὴν ἱστορικὴ μετέτη ἑνὸς τόπου.

Γιατὶ λοιπὸν εἶμαστε τόσο πίσω ἐμεῖς οἱ Χαλκιδικιώτες;

φταίει ὁ χαρακτήρας μας ἢ ἡ παιδεία μας; φταῖμε ἐμεῖς οἱ πολλοὶ ἢ φταῖνε αὐτοὶ πὺν ἐμφανίζονται σὰν ἡγήτορες τῆς ἱστορικολαο-

(ἦτοι σκέψεις καὶ ἐντυπώσεις ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἐμπεριχομένων ἐν τῇ ἐσχάτῳ ἐκδοθέντῳ τεύχει τοῦ περιοδικοῦ «Χρονικά τῆς Χαλκιδικῆς»).

γραφικῆς προσπάθειας στὴν Χαλκιδική; Ἐρωτήματα πὺν θὰ πρέπει νὰ προβληματίσουν ὅλους ὅσους ἀσχολοῦνται μὲ τὸ θέμα «παρελθὸν τῆς Χαλκιδικῆς» ἢ ἔστω ἐνδιαφέρονται γιὰ παρόμοια θέματα.

Χαρακτηριστικὴ περίπτωση τῆς στάθμης τῶν Χαλκιδικιώτικων μελετῶν γιὰ τὴν Χαλκιδική, εἶναι τὸ τελευταῖο τεύχος τῶν Χρονικῶν τῆς Χαλκιδικῆς. Θλίψη καὶ πίκρα «δι' ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους» μᾶς κατέβαλε καθὼς πιάσαμε μὲ λαχτάρια στὰ χέρια μας τὸ τεύχος τὸ ἀφιερωμένο ἀπὸ Χαλκιδικιώτες στὸν Μεγάλον Χαλκιδικιώτη. Περιεχόμενα:

Ἀπὸ τις 153 σελίδες, οἱ 10 δημοσιεύουν τὸ κείμενον τοῦ Διογένοῦς Λαέρτου γιὰ τὸν Ἄριστοτέλη, οἱ 47 περιλαμβάνουν τρεῖς διαλέξεις πὺν ἔδωσαν καθηγηταὶ στὸ Πανεπιστήμιον τῆς Θεσσαλονίκης γιὰ τὸν Ἄριστοτέλη τὸ 1978 (=ἔτος τοῦ Ἄριστοτέλη) καὶ οἱ ὁποῖες σημειωτέον, ἐκδίδονται αὐτοῦσιες σὲ εἰδικὸ τιμητικὸ τόμον τοῦ Πανεπιστημίου, οἱ 54 ἀναδημοσιεύουν δύο παλιότερες δημοσιεύσεις σοβαρῶν ἀριστοτελικῶν μελετῶν, οἱ 13 περιλαμβάνουν τὴν διάλεξιν πὺν ἔγινε πρὸ καιροῦ στὴν Ἱερισσὸ μὲ ἀριστοτελικὸν θέμα, καὶ μόνο οἱ 29 περιλαμβάνουν δύο πρωτότυπες ἐργα-

σίες (τουλάχιστον γραμμένες ἀπὸ Χαλκιδικιώτες) πὺν ἀναφέρονται στὴν ἱστορία καὶ ἀρχαιολογία τῶν Σταγειρίων, τῆς πατρίδας τοῦ Ἄριστοτέλη.

Πολλὰ «γιατὶ» θέλουμε νὰ ρωτήσουμε. Καὶ δὲν τὰ ὑποβάλλουμε μόνον στὸ Δ.Σ. τῆς Ἱστορικῆς καὶ Λαογραφικῆς Ἐταιρείας Χαλκιδικῆς πὺν ἐκδίδει τὰ Χρονικά. Τὰ ὑποβάλλουμε σ' ὅλους τοὺς Χαλκιδικιώτες γιὰτὶ πιστεύουμε ὅτι ὅλοι - ἄλλος λίγο, ἄλλος πολὺ - πονοῦμε τὸν τόπον μας.

Γιατὶ μείναμε τόσο πίσω; Γιατὶ δὲν δίνουμε (ἐμεῖς, γιὰτὶ ἄλλος κανένας δὲν νοιάζεται γιὰ μᾶς πρέπει νὰ τὸ χωνέψουσε...) γιὰτὶ λοιπὸν δὲν δίνουμε κίνητρα δὲν δίνουμε ὠθηση στὴν μελέτη τοῦ παρελθόντος μας; Δὲν θὰ εἶναι μίᾶ προσπάθεια γιὰ στείρα παρελθοντολογία. «Ὁλβιος ὅστις Ἱστορίας ἔσχε μάθησιν» δίδαξε ὁ πατέρας τῆς ἐπιστημονικῆς Ἱστορίας.

Λυπούμαστε πολὺ πὺν ἴσως νὰ στενοχωροῦμε φίλους μὲ τὰ γραφόμενά μας. Ἄλλὰ καιρὸς εἶναι πλέον νὰ ἀντιμετωπίσουμε ὁ κανένας μὲ σοβαρότητα τις εὐθύνες μας καὶ νὰ ἔχουμε τὸ θάρρος, ὁμολογώντας τὰ λάθη μας νὰ διδασκόμαστε ἀπὸ αὐτὰ καὶ νὰ ἀφήνουμε τὴν θέση στὴν ὁποία δὲν ἀποδόσαμε σὲ ἄλλους πὺν, ἀντικειμενικά, φαίνεται νὰ ἔχουν διάθεση γιὰ ἀποδοτικὴ δουλειά.

Σὲ ἄλλο ὅμως φύλλον, εἰδικότερα ἐπ' αὐτῶν.

«ΖΕΡΒΑΣ»

**ΑΔΙΑΦΟΡΙΑ-ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ
 ΑΡΧΑΙΟΚΑΡΜΑΛΕΙΑ**

«Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ»

**ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ΚΛΟΠΕΣ ΑΠΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
 ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ**

Είναι γεγονός ότι στην Παλαιά, όμως, παρουσιάζεται μία ύποτονικότητα στην προσπάθεια μελέτης της ιστορίας - λαογραφίας - αρχαιολογίας. Ζήτημα είναι αν υπάρχουν δύο ή τρεις Χαλκιδικιώτες που ασχολούνται με σοβαρότητα και υπευθυνότητα με τα θέματα αυτά. Και βεβαίως, δεν πρέπει να ξεχνάμε, πόσο σοβαρό άτου είναι η καταγωγή, για έναν άνθρωπο που θέλει να ασχοληθ ή με την ιστορική μετέτη ενός τόπου.

Γιατί λοιπόν είμαστε τόσο πίσω εμείς οι Χαλκιδικιώτες;

Φταίει ο χαρακτήρας μας ή η παιδεία μας; Φταίμε εμείς οι πολλοί ή φταίνε αυτοί που εμφανίζονται σαν ηγήτορες της ιστορικολαο-

ιδικιότη . Περιεχόμενα:

Από τις 153 σελίδες, οι 10 δημοσιεύουν το κείμενο του Διογένους Λαέρτου για τον Άριστοτέλη, οι 47 περιλαμβάνουν τρεις διαλέξεις που έδωσαν καθηγηταί στο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης για τον Άριστοτέλη το 1978 (=έτος του Άριστοτέλη) και οι όποιες σημειωτέον, εκδίδονται αυτούσιες σε ειδικό τιμητικό τόμο του Πανεπιστημίου, οι 54 αναδημοσιεύουν δύο παλιότερες δημοσιεύσεις σοβαρών άριστοτελικών μελετών, οι 13 περιλαμβάνουν την διάλεξη που έγινε πρό καιρού στην Ίερισο με άριστοτελικό θέμα, και μόνο οι 29 περιλαμβάνουν δύο πρωτότυπες έργα-

σιν» δίδαξε ο πατέρας της επιστημονικής Ίστορίας.

Λυπούμαστε πολύ που ίσως να στενοχωρούμε φίλους με τα γραφόμενά μας. Άλλά καιρός είναι πλέον να αντιμετωπίσουμε ο καθένας με σοβαρότητα τις ευθύνες μας και να έχουμε το θάρρος, όμολογώντας τα λάθη μας να διδασκόμαστε από αυτά και να αφήνουμε την θέση στην όποία δεν αποδόσαμε σε άλλους που, αντικειμενικά, φαίνεται να έχουν διάθεση για αποδοτική δουλειά.

Σε άλλο όμως φύλλο, ειδικότερα επ' αυτών.

«ΖΕΡΒΑΣ»

ΑΔΙΑΦΟΡΙΑ-ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΑΡΧΑΙΟΚΑΠΗΛΕΙΑ

ΣΑΝΑ 10.2.80

Είναι το τρίπτυχο που άφορα τή λαϊκή μας κληρονομιά, τή λαϊκή μας παράδοση, σ' όλες της τις μορφές και που επισημάνσαμε σ' ένα μικρό περίπατο που κάναμε, απ' το Άδάμι στο Ζαγκλιβέρι και στα «Καστέλια» της Καλαμωτούς.

Η τοποθεσία αυτή, είναι και το όριο του Ν. Θεσσαλονίκης με το Ν. Χαλκιδικής. Ένα μεγάλο ρέμα — το ρέμα της «Βασιούρας» — χωρίζει τους δύο νομούς, που στη μιὰ του όχθη βρίσκεται το τοπωνύμιο που αναφέραμε και στην άλλη περιοχή της κοινότητας Σανών.

Στο Άδάμι υπάρχει όπως γράψαμε και σε προηγούμενο φύλλο μας, κάποιο παλιό Δημοτικό σχολείο, που αυτή τη στιγμή, απ' ότι τουλάχιστον μάς είπαν είναι (;) ιδιοκτησία του Γ. Π. Συνεταιρισμού Άδάμι. Το κτίριο αυτό, θα μπορούσε να γίνει αντικείμενο μελέτης, για κάθε ένα ειδικά ενδιαφερόμενο. Η με ιδιαίτερη προσοχή, καλλιτεχνικά δουλεμένη τοιχοποιία του, τα κεραμικά μέλη, οι λαξευτές σε φυσικό διαφορετικό χρώμα πέτρες του και οι άλλες αρχι-

τεκτονικές λεπτομέρειες, δείχνουν πως αυτοί που το δούλεψαν, είχαν ξεχωριστό ζήλο και γούστο. Χωρίς άμφισβήτηση, ανήκουν σ' αυτούς, που μάς άφησαν όλο αυτό το παραδοσιακό μας μεγαλείο και που εμείς κάθε άλλο παρά άξιοι θεματοφύλακές του έχουμε γίνει. Το κτίριο, δεν έχει πολλά χρόνια που εγκαταλείφθηκε. Σήμερα είναι μιὰ έτοιμόρροπη αποθήκη του Γ. Συνεταιρισμού, με άρκετά μέλη του όπως το σκέπαστρο της βχάλας, επικίνδυνα για τους περαστικούς ή αυτούς που άμερίμνα συζητούν κοντά του. Δεν ξέρουμε κατά πόσο έμπίπτει στο νόμο της «διατηρήσεως και αναστηλώσεως των μνημείων». Πολλά σπίτια, παλιά, με το τελευταίο σεισμό γκρεμίστηκαν ή καταδαφίστηκαν. Αυτό, μέχρι τώρα που γράφεται αυτή ή στήλη παρέμεινε όρθιο. Έμεις το έπισημάνουμε...

Το Ζαγκλιβέρι είναι ή πρωτεύουσα της περιοχής Ζερβοχωρίων. Ανήκει διοικητικά στο Νομό Θεσσαλονίκης. Άλλά γεωφυσικά, αποτελεί άναπόσπαστο τμήμα της χερσονήσου της Χαλκιδικής. Ύπάγεται στην Ίδια Μητρόπολη, παλιά Συνεχίζεται εις την 4ην σελ.

«Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ»

(Μικρογραφία από χειρόγραφο του 12ου αι. της Μονής Παντελεήμονος του Άγιου Όρους).

Σύμφωνα με την διήγηση του ευαγγελιστή Λουκά, ο άγγελος Γαβριήλ εμφανίστηκε κάποια στιγμή στην Παρθένο Μαρία ενώ βρισκόνταν στο σπίτι της. Η Θεοτόκος άκουσε τα παράξενα νέα, έγινε κάποια συζήτηση και ο άγγελος χάθηκε. Αυτή άκριβώς τή στιγμή εικονίζεται και ο ζωγράφος της παραπάνω εικόνας του χειρογράφου από την Μ. Παντελεήμονος. Μιὰ διακοσμησηκή ταινία περιορίζει τή σκηνή που ξετυλίγεται μπροστά σε οικοδομήματα. Ο άγγελος μόλις έφτασε από τον ουρανό και ή Παρθένος, θορυβημένη, σηκώνεται από το κάθισμα, σταματώντας το γέναιο, και άκούει τα χαρούμενα νέα του Ευαγγελισμού. Ο ζωγράφος, παρά το γεγονός ότι ακολουθεί πιστά τήν παράδοση τόσο στη σύνθεση όσο και στις λεπτομέρειες, καταφέρνει με το ταλέντο του να άποτυπώσει με δύναμη τήν μοναδική στιγμή της Ιστορίας του ανθρώπου.

I.E.T.

(Φωτογρ. - ΦΩΤΟ «ΖΕΥΣ»)

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ΚΛΟΠΕΣ ΑΠΟ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

ΣΑΝΑ 18.3.80.

Δόθηκαν με επιτυχία οι διαλέξεις που προγραμματίσαμε το νέο Δ.Σ. της Έταιρείας μας στο μήνα Φεβρουάριο — Μάρτιο ως έξης:

23.2.80.

Όμιλητής ο κ. Λατουσάκης Δημήτριος, κτηνίατρος με θέμα: «Οικόσιτη κτηνοτροφία».

1.3.80.

Όμιλητής ο κ. Τσιαράπας Νικόλαος, γεωπόνος με θέμα: «Άμπελοργία».

15.3.80.

Όμιλητής ο κ. Πάππας Βασίλειος Δικηγόρος με θέμα: «Η έγκληματικότητα στην Έλλάδα».

Μιὰ τέταρτη που επίσης είχε προγραμματισθ ή δεν έγινε. Τους όμιλητές όλους συχαίρουμε και ευχαριστούμε.

Η άμέσως έπόμενη όμιλία μας θα γίνει την Μ. Τρίτη ώρα 7.00 μ.μ. και θα έχει σαν θέμα τήν «Βυζαντινή Άγιογραφία». Όμιλητής θα είναι ο κ. Ταυλάκης Ίωάννης αρχαιολόγος της έφορείας Βυζαντινών Άρχαιοτήτων Χαλκιδικής.

Η όμιλία θα συνοδεύεται από προβολή διαφανειών (Σλάιτς).

Πρό καιρού έκλεψαν εικόνα του Άγ. Άθανασίου του Άθωνίτου από έξωκκλησί τών Βραστών. Πρόσφατα έκλεψαν πάλι εικόνα της Παναγίας από τον συνοικισμό Κελλι τών Βραστών. Τον Ίανουάριο έκλεψαν μιὰ εικόνα και ένα δισκοπότηρο από εκκλησία του Γαλαρινού.

Πέρυσι έκλεψαν εικόνες από τα Ν. Πλάγια και παλιότερα (σε δύο παρτίδες) από τον Ν. Μαρμαρά. Από τον ένορειακό του Μάλτεπε πριν τρία χρόνια, έκλεψαν μιὰ γερή παρτίδα και δεν πρέπει να ξεχνούμε τήν περίφημη εικόνα της Μεγ. Παναγίας, το Παλάδιο της Χαλκιδικής.

Λέγεται ότι χάθηκε και ένας χάλκινος βυζαντινός σταυρός με άνάγλυφες παραστάσεις (μοναδικός στο είδος του) από τον κεντρικό ναό της Βάλτας, ενώ πέρυσι έκλεψαν έναν χάλκινο πολυέλιαιο από έξωκκλησί της Συκιάς.

(Τα παλιά μανουάλια της εκκλησίας μας στα Σανά, δεν θα κλαπούν πιά, γιατί τα πουλήσαμε σε χυτευτές και αγοράσαμε καινούργια... Τώρα, αν ήταν άφιερώματα «εις μνημόσυνον αιώνιον», δεν πρέπει να ξεχνούμε ότι με τα χρόνια όλα ξεχνιούνται...).

Β'

Πρώτα - πρώτα ή μεγάλη και Ιστορική αξία του Δημοτικού τραγουδιού. «Το Δ.Τ. είναι απ' τὰ βασικά θέματα όχι μόνο της λογοτεχνικής μας ζωής, αλλά και της όλης μας εθνικής ύπστασης και πορείας. Αρχίζει απ' την επιφάνεια του στικουρημένου λόγου που τραγουδιέται με συνοδεία λαϊκών οργάνων, και μέσα από επάλληλα στρώματα που τὰ έρευνά ή λαογραφία, ή Έθνολογία, ή κοινωνιολογία, ή Ιστορία και ή αισθητική, φτάνει ως τὰ κύτταρα του εθνικού μας βίου, του φυλετικού μας χαρακτήρα. Πλατύτατο σε χρονική διάρκεια ποιητικό και καλλιτεχνικό φαινόμενο, αναφαίνεται το δημοτικό τραγούδι σε μιὰ απ' τις πιο κρίσιμες φάσεις της Ιστορίας μας και στηρίζει γλωσσικά, συναισθηματικά, θρησκευτικά, Ιστορικά και ανθρώπινα την ψυχή και την συνείδηση του σκλαβωμένου στους Όθωμανούς Έθνους».

Το Δ.Τ. φωτίζει έσωτερικά τον άγωνα, τον παρουσιάζει σαν πολύπτυχη λαϊκή τοιογραφία, ξεσκεπάζει την ανθρωπιά και το Ιστορικό θάθος του λαού, που έχει ριχτεί σ' αυτόν τον άγωνα με τόση λεβεντιά και με τόση πίστη, άψηφόντας κάθε θυσία.

«Ριζωμένο το Δ.Τ. στην παράδοση της πλούσιας προγονικής κληρονομιάς ποτισμένο απ' τὰ Ισχυρά συναισθήματα των δυσκόλων εκείνων καιρών της τουρκοκρατίας, άποτελεί το σταθερό και με θαθεία ρίζες ύπόστρωμα της φυλετικής μας άγωγής. Είναι ζυμωμένο με το αίμα μας, με τὰ κύτταρα του οργανισμού μας και δύσκολα έπισκευάζεται από νεώτερα

επιπόλαια ποιητικά δημιουργήματα».

Η καλολογική και παιδευτική αξία του Δ.Τ. είναι αξιοσημείωτη αν σκεφτεί κανένας ότι για αιώνες υπήρξε «ή μόνη πνευματική εκδήλωση, ή μόνη καλλιτεχνική άπόλαυση του λαού μας».

Έξάλλου όλα σχεδόν τὰ Δ.Τ. μας διακρίνονται για το λιτό και άπείρητο κάλλος για την άβιαστη άπλότητα, την πρωτοτυπία, την δύναμη της παρουσίασης. Κι' όλα αυτά δεν φανερώνουν τίποτε άλλο παρά την ποιητική φύση και την καλαισθησία του λαού μας.

Αν δέ τὰ δούμε απ' την πλευρά της γλώσσας, έχουμε να παρατηρήσουμε το έξης: Τὰ Δ.Τ. διατήρησαν την Έθνικήν μας γλώσσα, την άνόθευτη δημοτική, σε κατάσταση διαρκούς έκφραστικού βρασμού και πλουσιώτατης λογοτεχνικής καρποφορίας. Κι όταν το Έλληνικό Έθνος θα ξεσηκωθεί για την άπελευθέρωσή του, το Δ.Τ. θα προσφέρει την πνοή του, την έκφραστική του δύναμη και την γλώσσα στον πρώτο μας μεγάλο ποιητή, τον Δ. Σολωμό.

Η λογοτεχνική ακόμα αξία του τραγουδιού είναι άνυπολόγιστη. Μ' αυτό αρχίζει ουσιαστικά ή Νεοελληνική λογοτεχνία. Ακόμη, όλοι οι Νεοέλληνες λογοτέχνες, άλλος λίγο, άλλος πολύ - έκτός του Α. Κάλβου - έπηρεάζονται απ' την Δημοτική ποίηση.

Τέλος, ή αξία ενός Δ. Τ. φαίνεται και στο γεγονός, ότι εξακολουθεί ακόμη να είναι ζωντανό στην συνείδηση πολλών ανθρώπων, να ανταποκρίνεται στις ψυχικές τους διαθέσεις να συγκινεί και να τέρπει.

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Κλείνω την παράγραφο με τὰ λόγια του Ίωνα Δραγούμη.

«Πήγαινε στα Δ.Τ., στην Δ. τέχνη και στην χωριάτικη και τή λαϊκή ζωή, για να βρεις τή γλώσσα σου και την ψυχή σου και μ' αυτά τὰ έφόδια αν έχεις όσμη μέσα σου και φύσημα, θα πλάσεις ό,τι θέλεις, παράδοση και πολιτισμό αλήθεια και φιλοσοφία»

Του
ΚΡΙΚΕΛΙΚΟΥ ΙΩΑΚΕΙΜ
Καθηγητού - Φιλόλογου

Τὰ Δ.Τ. για να μπορέσουμε να τὰ μελετήσουμε καλύτερα, τὰ χωρίζουμε συνήθως σε κατηγορίες. Ο πρώτος που αισθάνθηκε την ανάγκη να χωριστούν τὰ τραγούδια σε κατηγορίες είναι ο ίδιος ο λαός που συνήθως τὰ διακρίνει:

1. Καθιστικά ή έπιτραπέζια ή της τάβλας.
2. Χορευτικά
3. Της στράτας.
4. Κλέφτικα.
5. Μοιρολόγια κ.λ.π.

Οί διαιρέσεις των Δ.Τ. που κατά καιρούς προτάθηκαν είναι πολλές κι έχουν ως βάση άλλοτε το θέμα του (άκριτικά, κλέφτικα, έρωτικά κ.ά.), άλλοτε την περίπτωση που τραγουδιούνται (μοιρολόγια, του γάμου, άποκριάτικα κ.ά.) άλλοτε το ύφος τους (λυρικά, διηγηματικά, έπικά λυρικά κ.ά.) και άλλοτε την μελωδία και το ρυθμό τους (καθιστικά, χορευτικά, της στράτας κ.ά.).

Όπωςδήποτε είναι διαιρέσεις άτελείς γιατί σε πολλά τραγούδια δύο ή και περισσότερα απ' τὰ παραπάνω χαρακτηριστικά συνυπάρχουν.

Όπως και νάχει το πράγμα, ο χωρισμός των τραγουδιών

σε κατηγορίες είναι άπαραίτητος για την σπουδή τους.

Έπιστημονική διαίρεση των Δ.Τ. έγινε για πρώτη φορά απ' το Ν. Πολίτη.

Αυτός τὰ χώρισε στις έξης κατηγορίες:

- α) Ιστορικά
- β) Κλέφτικα
- γ) Άκριτικά
- δ) Παραλογές
- ε) Τραγούδια της αγάπης
- στ) Νυφιάτικα
- ζ) Νανουρίσματα
- θ) Βαίτικα
- ι) Της ξενιτειάς
- ια) Μοιρολόγια
- ιβ) Μοιρολόγια του κάτω κόσμου και του Χάρου
- ιγ) Γνωμικά
- ιδ) Έργατικά και Βλάχικα
- ιε) Περιγελαστικά
- ις) Κάλανδα

στ) Δημώδη άστατα των μέσων χρόνων και τραγούδια σε Έλληνικές διαλέκτους.

Ο Στίλπων Κυριακίδης διαίρει την όλη ποιητική παραγωγή του λαού σε τρεις κατηγορίες:

- α. Κυρίως άσματα: Έδώ περιλαμβάνονται τραγούδια, στα όποια εκδηλώνονται Ισχυρά συναισθήματα της ανθρωπίνης ψυχής όπως: Έργατικά παιδικά, της αγάπης, του γάμου, της ξενιτειάς, μοιρολόγια κλέφτικα, Ιστορικά, σατυρικά, γνωμικά, θρησκευτικά κ.λ.π.

- β. Διηγηματικά άσματα: Τραγούδια που άποβλέπουν στην ποιητική αφήγηση γεγονότων και τέτοιοι είναι τὰ: άκριτικά, παραλαγές και ρίζες.

- γ. Δραματικές παραστάσεις: Τραγούδια που άποτελούν τή συνέχεια παλιότερης παράδοσης προσωπικών ποιημάτων.

Ένας άλλος τέλος ποιητικός χωρισμός των τραγουδιών είναι:

1. Τὰ τραγούδια του δημο-

πιστότερα καιμια φορά το περιεχόμενο. Για το λαϊκό τραγουδιστή έπομένως ή μελωδία δεν είναι σκοπός, αλλά το μέσο για να νοιώσουμε πιο έντονα το νόημα που ποιήματος.

Η δημοτική μας, μουσική χαρακτηρίζεται από σοβαρότητα και σεμνότητα ο λαϊκός τραγουδιστής προσέχει ώστε ή μελωδία του να μη καταστρέφει τή νοηματική συνέχεια του τραγουδιού, γι' αυτό διαχωρίζει τις φράσεις ανάλογα με την έννοιά τους, προφέρει καθαρά τις λέξεις, σταματάει όπου χρειάζεται, διατηρεί μέχρι το τέλος μιὰ ρυθμικότητα και έναλλάσσει τον τόνο της φωνής ανάλογα με το περιεχόμενο. Και όλα αυτά γιατί, όπως είπαμε και πριν, σκοπός του δεν είναι μονάχα ή επίδειξη καλλιφωνίας και τέχνης μουσικής, αλλά και ή δημιουργία κατάλληλου περιβάλλοντος, για να νοιώσουν αυτοί που άκουνε το νόημα του τραγουδιού.

Ο χορός άκόμη «ως πρώτιστον στοιχείον της ανθρωπίνης ζωής, προερχόμενος κατ' ευθείαν από αυτήν την δημιουργία, από την πρωτόγονον και όλως ένοστικώδη εκδήλωση του, έως την έκλεπτυσμένην εξέλιξιν του εις τους αιώνας της μεγάλης τέχνης, λαμβάνει διά την Ελλάδα την σημασίαν ενός μεγάλου συμβόλου.

Ο πρωτόγονος άνθρωπος απ' την όργιαστικήν μανίαν της φύσεως διδάσκαται πρώτα τον χορόν και δεν λησμονεί την ψυχόρρητον αυτήν ανάγκην. Τὰ πρωτόγονα ζευγάρια γίνονται οικογένεια, φυλή, Έθνος. Με τους χο-

ρούς εκφράζουν συνεχώς και άν, μανίαν, όργην, άγωνία και έκστατικήν λατρεία. Οί χοροί είναι ή πεμπουσία της ποιήσεως και της μουσικής». Τις κινήσεις των χορών θεωρούσαν άνεκαθεν οί Έλληνες σαν μιὰ όπτική μουσική που έρμήνευε στην όραση ό,τι ο ήχος στην άκοή. Ο χορός, λοιπόν με την έκφραστικότητα των στάσεων, με τις ρυθμικές κινήσεις όλοκληρώνει το λόγο, ζωντανεύει τή μελωδία.

Απ' τή μυθολογία διδασκόμεστε πως ο Χορός υπήρχε στην Ελλάδα απ' τὰ αρχαιότατα χρόνια. Για την περίοδο εκείνη ο χορός ήταν πίστη, λατρεία, προσευχή, θρησκεία, γενικά ό,τι το ωραιότερο είχαν για να έξωτερικέψουν τὰ πιστεύω του ψυχικού τους κόσμου. Ο χορός λοιπόν δε γνωρίζει ούτε ήλικία ούτε κοινωνικά αξιώματα. Με τον αυθορμητισμό που Ισοπεδώνει τὰ πάντα και χαρίζει σ' όλους χαρά. Πρώτη ή κόρη του ούρανού και της Γης, ή Ρέα διδάζε σπούς Ιερείς της, Κουρούβαντες ή Κουρβήτες, το χορό. Στην Κνωσσό της Κρήτης με χορούς γιόρταζαν τον έρχομό της Άνοιξης. Αλλά και σ' όλους τους τόπους κατά τις θρησκευτικές γιορτές στήνονταν παντού χοροί. Κατά την όμηρική εποχή ξεφεύγει ο χορός απ' τὰ θρησκευτικά πλούσια και όρμάει σε σφαίρες πολεμικές, έρωτικές. Κι έτσι επεκτείνεται και έδραιώνεται. Με χορούς πολεμικούς θα γιορτάσουν οί Άθηναίοι τὰ επινίκια μετά τους Περσικούς πολέμους.

Συνεχίζεται

Έκθεση έργων του Γ. Παραλή στην 'Αθήνα

Όπως πληροφορηθήκαμε, κινδυνώτικο χώρο, ζυμωμένος

θος του λαού, που έχει ριχτεί σ' αυτόν τον αγώνα με τόσο λεβεντιά και με τόσο πίστη, άψηφόντας κάθε θυσία.

«Ριζωμένο το Δ.Τ. στην παράδοση της πλούσιας προγονικής κληρονομιάς ποπισμένο απ' τα ισχυρά συναισθήματα των δυσκόλων εκείνων καιρών της τουρκοκρατίας, αποτελεί το σταθερό και με θαθεία ρίζες υπόστρωμα της φυλετικής μας άγωγης. Είναι ζυμωμένο με το αίμα μας, με τα κύτταρα του οργανισμού μας και δύσκολα επισκευάζεται από νεώτερα

μεγάλου ποιητή, τον Δ. Σολωμό.

Η λογοτεχνική ακόμα άξια του τραγουδιού είναι άνυπολόγιστη. Μ' αυτό αρχίζει ουσιαστικά ή Νεοελληνική λογοτεχνία. Άκόμη, όλοι οι Νεοέλληνες λογοτέχνες, άλλος λίγο, άλλος πολύ - έκτός του Α. Κάλβου - έπηρεάζονται απ' την Δημοτική ποίηση.

Τέλος, η άξια ενός Δ. Τ. φαίνεται και στο γεγονός, ότι εξακολουθεί άκόμη να είναι ζωντανό στην συνείδηση πολλών ανθρώπων, να ανταποκρίνεται στις ψυχικές τους διαθέσεις να συγκινεί και να τέρπει.

να πολλές κι έχουν ως βάση άλλοτε το θέμα του (άκριτικά, κλέφτικα, έρωτικά κ.ά.), άλλοτε την περίπτωσή που τραγουδιούνται (μοιρολόγια, του γάμου, άποκρίματα κ.ά.) άλλοτε το ύφος τους (λυρικά, διηγηματικά, έπικά λυρικά κ.ά.) και άλλοτε την μελωδία και το ρυθμό τους (καθιστικά, χορευτικά, της στρατός κ.ά.).

Όποσδήποτε είναι διαίρεσεις άτελείς γιατί σε πολλά τραγούδια δύο ή και περισσότερα απ' τα παραπάνω χαρακτηριστικά συνυπάρχουν.

Όπως και νάχει το πράμα, ό χωρισμός των τραγουδιών

κά παιδικά, της αγάπης, του γάμου, της ζενιτειάς, μοιρολόγια κλέφτικα, ιστορικά, σατυρικά, γνυμκά, θρησκευτικά κ.λ.π.

β. Διηγηματικά άσματα: Τραγούδια που άποθλέπουν στην ποιητική άφήγησή γεγονότων και τέτοιοι είναι τά: άκριτικά, παραλαγές και ρίζες.

γ. Δραματικές παραστάσεις: Τραγούδια που άποτελούν τη συνέχεια παλιότερης παράδοσης προσωπικών ποιημάτων.

Ένας άλλος τέλος ποιητικός χωρισμός των τραγουδιών είναι:

1. Τα τραγούδια του δημοσίου βίου.

2. Τα τραγούδια του ιδιωτικού βίου.

3. Παραλογές

Απ' την αρχή είπαμε πως το Δ.Τ. είναι συνταιριασμένο με την μουσική και το χορό.

Η Μουσική, ή θεία αυτή τέχνη, για το λαϊκό τραγούδι έχει μεγάλη άξια, άφου μ' αυτήν εκφράζει καλύτερα ό λαϊκός τραγουδιστής τα ψυχικά συναισθήματα του λαού. Ποτέ ό δημοτικός ποιητής δε βρίσκει στίχους για να τους άπαγγέλλει, αλλά πάντα για να τους τραγουδήσει. Έτσι ή μουσική κι ό λόγος είναι άλληλένδετα και τα δυο μαζί έρμηνεύουν τον πόνο και ή χαρά.

Η δημοτική μουσική, που είναι ή ίδια ή Βυζαντινή μουσική, άποτελούμενη από ρυθμούς, ήχους, γένη και καθετί άλλο που συντελεί στην ευχερέστερη έξωτερικευση και άναπαράσταση του ψυχικού κόσμου, ζωοποιεί το λόγο και δίδει υπέροχη όμορφιά στα άπλά στικουργήματα του λαού.

Τό μέλος έρμηνεύει τη λέξη και γι' αυτό έναλλάσσεται σύμφωνα με το νόημα. Περισσότερο απ' τα όνόματα και τα ρήματα τό Μέλος εικονίζει

πτυσμένην εξέλιξιν του εις τούς αιώνας της μεγάλης τέχνης, λαμβάνει διά την Ελλάδα την σημασίαν ενός μεγάλου συμβόλου.

Ό πρωτόγονος άνθρωπος απ' την όργιαστικήν μανίαν της φύσεως διδάσκειται πρώτα τον χορόν και δέν λησμονεί την ψυχόρρητον αυτήν ανάγκην. Τα πρωτόγονα ζευγάρια γίνονται οικογένεια, φυλή, Έθνος. Με τούς χο-

τόπους κατά τις θρησκευτικές γιορτές στήνονταν παντού χοροί. Κατά την όμηρική έποχή ξεφεύγει ό χορός απ' τα θρησκευτικά πλούσια και όρμάει σε σφαίρες πολεμικές, έρωτικές. Κι έτσι επεκτείνεται και έδραιώνεται. Με χορούς πολεμικούς θα γιορτάσουν οι Άθηναίοι τα επινίκια μετά τούς Περσικούς πολέμους.

Συνεχίζεται

Έκθεση έργων του Γ. Παραλή στην Άθήνα

Όπως πληροφορηθήκαμε, ή Έθνική Πινακοθήκη στην Άθήνα, προγραμματίζει την όργάνωση έκθέσεως έργων ζωγραφικής του άείμνηστου Χαλκιδικιώτη ζωγράφου Γεωργίου Παραλή.

Ό Γ. Παραλής, Πολυγυρινός και Άφυτιώτης την καταγωγή, έδωσε μια νέα ώθηση στην νεοελληνική ζωγραφική. Έμπνευσμένος από τον Χαλ-

κιδικιώτικο χώρο, ζυμωμένος με την Χαλκιδικιώτικη παράδοση, παρουσίασε ένα ρωμαλέο μαζί και τρυφερό έργο, του οποίου άποκορύφωμα ήταν τα μοναδικά εκείνα τοπία από την αγαπημένη του Κασσάνδρα οι όψεις των λαϊκών μαγαζιών και τα άξεπέραστα «γιαλόξυλά» του.

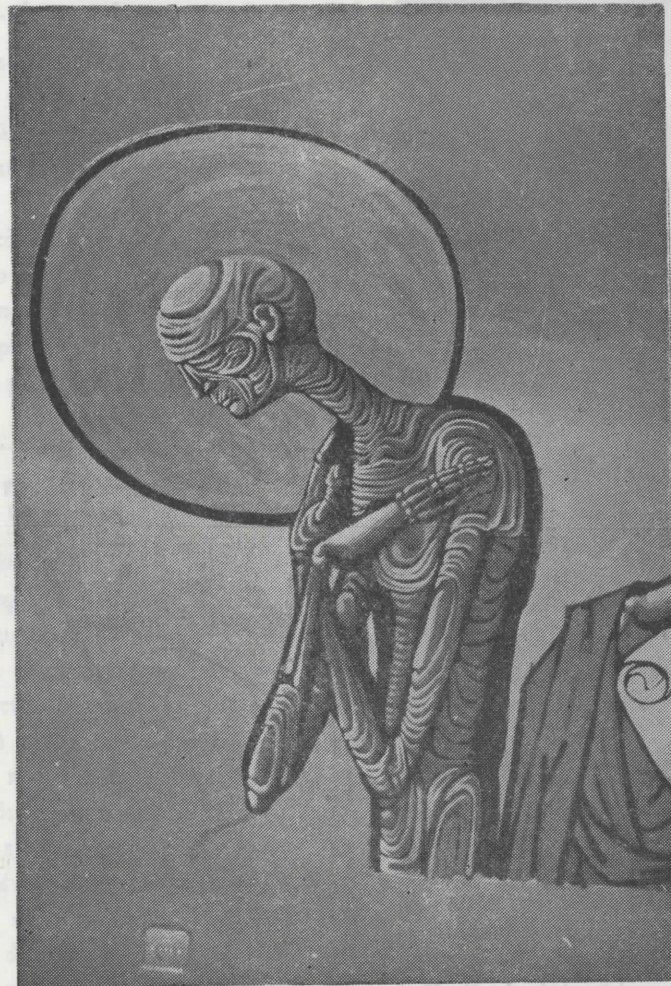
Ό θάνατός του, που μās τον πήρε πριν λίγα χρόνια, στέρησε την ελληνική τέχνη από έναν πρωτοπόρο και την Χαλκιδική από έναν άθεράπευτο έραστή της.

Η έκθεση θα διαρκέσει από τον Αύγουστο έως τον Οκτώβριο του 1980 και θα παρουσιασθούν σ' αυτήν έργα που θα προσφερθούν ειδικά για την έκθεση από μεγάλες συλλογές οργανισμών, ιδιωτικές, κρατικές και από την συλλογή του ζωγράφου επίσης, Νίκου Παραλή, γιου και μαθητού του τιμωμένου.

Άς μās επιτραπή να προτείγουμε ή έκθεση αυτή να μεταφερθή μετά και στην Θεσσαλονίκη για μελέτη και από τούς Βορειοελλαδίτες φιλοτεχνους αλλά και σαν τιμή στην πόλη όπου πέρασε πολλά από τα χρόνια του διδάσκοντας και δημιουργώντας ό άξέχαστος Γιώργος Παραλής.

I.A.Π.

Με τό Φακό των «Ζ»

Μη τρομάζετε!... Μη! Δέν είναι σκηνή από τό κινηματογραφικό έργο φρίκης «ΖΟΒΙ... ΙΙΙ». Είναι Βυζαντινή (!) (ναί, Βυζαντινή)... άγιογραφία !!! Θα την μαυμάστε, θα την άπολαύστε και... θ' άπιδάστε, σ' ένα παρεκκλήσιο (ευτυχώς;) της Έρως Μονής Άγ. Άναστασίας Χαλκιδικής. Κτίστηκε έν δεκάτι έκτη εκατονταετηρίδι από Χριστού Γεννήσεως (ή Μονή) και κατασκευάστηκε έν έτει 1978 (ή τοιχογραφία).

Πηγαίνετε να τη όητε! (Πούσαι καυμένε... Παραλή).

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

«ΖΕΡΒΟΧΩΡΙΑ»

Μαχητικό όργανο

της Πολιτιστικής Έταιρείας

Σανών ό «ΑΠΟΛΛΩΝΕΙΟΣ»

Σανά Χαλκιδικής

Ίδρυτής — ιδιοκτήτης

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΣΑΝΩΝ

Ο «ΑΠΟΛΛΩΝΕΙΟΣ»

Σανά Χαλκιδικής

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ

ΑΣΤΕΡΙΟΣ ΣΥΝΑΠΑΛΟΣ

Φιλικής Έταιρείας 45

Τηλ. 267-777

Διευθυντής Σύνταξης

ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

Σανά Χαλκιδικής

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ

0,20 ΔΡΧ.

Συνδρομή προαιρετική

Έπιταγές — Έμβάσματα

ΔΙΑΜΑΝΤΗ ΒΑΣΙΑ

Σανά Χαλκιδικής

Ταχ. διεύθυνση εφημερίδα

«ΖΕΡΒΟΧΩΡΙΑ»

Στρατηγού Μακρυγιάννη 15

Τ.Τ. 29 — Θεσσαλονίκη

Χειρόγραφα δέν επιστρέφονται

ΔΙΚΑΙΩΣΗ

ΣΑΝΑ 27.2.80

Η πρωτοβάθμια επιτροπή, που εκδίκασε τις ενστάσεις των κατοίκων που δούλεψαν «προσωπική εργασία» στη δενδροφύτευση των πεύκων (Γράψαμε σχετικά γι' αυτό στο προηγούμενο φύλλο μας άρθρο με τίτλο ΝΤΡΟΠΗ Κε ΠΡΟΕΔΡΕ...) δικαίωσε κι' αυτούς και την Έταιρεία μας, αφού προηγουμένως, άκουσε προσεκτικά σε παρατεταμένη συνεδρίαση και τις δυο πλευρές Κοινότητα και ενιστάμενους.

Στη διάρκεια της συνεδρίασης, ακούστηκαν ώρισιμένες εκφράσεις που αξίζει το κόπο να σημειώσουμε. Είχαμε την εντύπωση πως ήταν αδύνατο ν' ακουστούν. Νά όμως που ή πραγματικότητα μας διέφυσε

— Σε σημείο της συνεδρίασης στο οποίο ο Άντιπρόεδρος της Έταιρείας μας παραπονέθηκε έναντιον του Προέδρου της Κοινότητας με τη φράση «Εμείς απ' την Ουγκάντα είμαστε;... (Με την λέξη

«εμείς» έγνωσε όλους τους ενιστάμενους και με την φράση δολοκλήρη, την αγανάκτησή του που ο Πρόεδρος τους συμπεριφέρονταν σαν νάταν ξένοι) ο Πρόεδρος απάντησε:

— Καλά έσύ είσαι μ.....

Σ' άλλο σημείο πάλι τον αποκάλεσε «θλάκα».

Παρ' όλα αυτά όμως, δέν κατόρθωσε - δυστυχώς γι' αυτόν - να επηρεάσει την επιτροπή, ή οποία όπως είπαμε, έδωσε απόφαση δίκαιη και σωστή.

Σε μια απελπιστική ενέργεια πάλι όταν άκουσε την απόφαση, απείλησε πως, «θα καταφύγει στην δευτεροβάθμια (!!!) επιτροπή της... Νομαρχίας και χρειάστηκε, να επέμβει ο Γραμματέας για να του πη ότι, «αυτά που έλεγε ήταν άστεια... το θέμα ΝΟΜΙΚΑ έχει λήξει».

Εμείς του λέμε... ΝΤΡΟΠΗ ΣΟΥ!

...Άλλη μιὰ φορά... ΠΑΡΑΙΤΗΣΟΥ.

"Γίν' κι.."

ΣΑΝΑ 10.2.80.

Φέτος ο άπορηάτικος κόρος μας, δέν ήταν αυτός που περιμέναμε. Ήταν το κάτι άλλο. Αυτό μας είπαν πολλοί απ' αυτούς που τον έτίμησαν. Τους ευχαριστούμε όλους. Αυτούς υπέροχους ανεκτίμητους φίλους μας. Άκόμα κι' εκείνους τους μικρούς — αρκετά στην ηλικία — οι όποιοι, πέρα απ' το καθημερινό τους παιχνίδι, όχι μόνον διασκέδασαν για μιὰ βραδυά όπως οι μεγάλοι γονείς τους, αλλά, πλήρωσαν επίσης το λογαριασμό και την πρόκληση όπως αυτοί.

Τό γλέντι που κράτησε μέχρι τις πρώτες πρωινές ώρες, πλαισίωσαν τιμητικά καλεσμένοι:

Ο βουλευτής Χαλκιδικής και καθηγητής Πανεπιστημίου κ. Κωνσταντίνος Τσιουπλάκης. Ο διοικητής του Αστυνομικού Τμήματος Γαλατίστης κ. Δερβεντζής Ιωάννης, με την σύζυγό του. Ο Πρόεδρος Γαλατίστης κ. Τσολάκης Κωνσταντίνος συνοδευόμενος επίσης απ' την σύζυγό του.

Θάταν μεγάλη παράλειψη, αν δέν ευχαριστούσαμε κι' όλους αυτούς που με τις θαυμάσιες προσφορές τους, συμβάλανε στην υπέροχη κλήρωση της βραδυάς. Μια κλήρωση, που στους καλεσμένους μας χάρισε ώραία κι' ακριβά δώρα, σε μας μιὰ αρκετά καλή ενίσχυση του πάντα φτωχικού ταμείου μας.

Είμαι: Τό εργαστήριο πλεκτών στο χωριό μας του κ. Νίκου Παπανικολάου. Τό εμπορικό κατάστημα του κ. Εδάγγελου Δημούδη. Τό Φωτο — «ΖΕΥΣ» Έργατίας 97 Θέο) γίγκη. Ο άντιπρόσωπος φαρμάκων και καλλυντικών κ. Νίκος Καραλάσης.

ΚΙΝΔΥΝΟΣ!

ΣΑΝΑ 1.2.80. Ο εργολάβος που ανέλαβε την κατασκευή του δρόμου ΑΡΝΑΙΑ — ΑΙ. ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ διαμόρφωσε με κάτι υποτυπώδη έργα, τον κόμβο που δημιουργείται στην διασταύρωση κοντά στον Αγ. Πρόδρομο με την Εθνική οδό Θεσσαλονίκης — Πολυγύρου. Η εργασίες σταμάτησαν και τώρα το σημείο αυτό, είναι ίσως το πιο επικίνδυνο σ' όλο το οδικό δίκτυο της Βορ. Χαλκιδικής. Τα αυτοκίνητα που αναγκάζονται να στρίψουν για τὰ Ζερβοχώρια ερχόμενα απ' τον Άγιο Πρόδρομο καθάλλουν πάνω στη στροφή το αντίθετο ρεύμα του δρόμου με ορατότητα μηδέν ενώ αυτά που πηγαινουν με κατεύθυνση τή Θεσσαλονίκη, μετά τή γέφυρα βρίσκονται σ' ένα κυκλοφοριακό λαβύρινθο, (του κόμβου) τέτοιο, που τὰ πάντα οδηγούν σ' ένα... δυστύχημα. Με λίγα λόγια, ο κάθε οδηγός, από όπου κι' αν έρχεται, ή όπου κι' αν πηγαινει, στη διασταύρωση αυτή, πρέπει να γίνη μάντης ή φακίρης.

Αυτή δυστυχώς είναι και ή γνώμη αρμόδιας Υπηρεσίας με την οποία συζητήσαμε το θέμα.

Μας είπε αυτό και κάτι άλλων και άμεσα υπευθύνων Υπηρεσιών. Αν είναι έτσι τότε εμείς γ.α ποιόν τὰ γράφουμε αυτά;

ΑΝΟΡΘΟΔΟΞΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

ΣΑΝΑ 5.2.80.—

Μπαίνοντας στα σημερινά Στάγειρα — τὰ παλιά βρίσκονται στην Όλυμπιάδα — δεξιά του δρόμου στο μικρό ύψωμα, υπάρχει τó άγαλμα του ΑΡΙ-

Και στην διασταύρωση της τοποθεσίας Κερασιάς που καταφορίζει ο δρόμος για τὰ Σανά, ενώ ή άσφαλτος συνεχίζει για τó Γεροπλάτανο. Είναι απαραίτητη ένδεικτική πινακίδα. Πρέπει να μπει άμεσα. Με την ένδειξη «ΣΑΝΑ — ΔΟΥΜΠΙΑ — ΖΑΓΚΛΑΙΒΕΡΙ» Όλοι οι οδηγοί συνεχίζουν τον ασφαλτόδρομο - σίγουρα παίρνουν τó χωματόδρομο για δασικό δρόμο - και ενώ ταξιδεύουν με προορισμό τὰ τρία χωριά που γράφουμε να σημειωθούν στην πινακίδα, βρίσκονται σε κατεύθυνση τελείως, πέρα για πέρα, λαθασμένη.

Επίσης τó κομμάτι αυτό της καινούργιας ασφάλτου. Από την διαστύρωση της «Κερασιάς», μέχρι τó Γεροπλάτανο. Πρέπει να κλειστεί άμεσα. Αυτή τή στιγμή ο δρόμος είναι γεμάτος τεράστιους θράχους που πέσανε και πέφτουνε συνέχεια από τὰ πρανή. Είναι τελεσίδικα επικίνδυνος και θάξει σε άμεσα κίνδυνο τή ζωή των αυτοκινητιστών οδηγών και τή ζωή των επιβατών τους. ΝΑ ΚΛΕΙΣΤΕΙ ΑΜΕΣΩΣ. Τουλάχιστον μέχρι να φύγουν οι κακοκαιρίες. Μια επίσκεψη επί τόπου θά πείση και τον πιο δύσπιστο ενδιαφερόμενο.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΤΑ ΣΤΑΓΕΙΡΑ

Άκούσαμε ότι τó ζήτησε ο Πρόεδρος της Κοινότητας. Πάντως, αν κάποτε γίνει, θά είναι ένας πολύ σημαντικός πόλος πολιτιστικής έλξεως για την περιοχή, μαζί με τó άγαλμα του Άριστοτέλη και τὰ έρείπια των έγκαταστάσεων της πρώτης τουρκοκρατίας που υπάρχουν εκεί. Πάντως κάποτε θά πρέπει να προχω-

Τὰ «Ζ» δικάζονται

«...Με την μέθοδο αυτή ο κ. Πρόεδρος μας σε λίγο καιρό μάλλον δέν θάχει αφήσει τίποτα θρθιο...». Είναι παράγραφος, προηγουμένου δημοσιευμένου άρθρου των «Ζ», με τίτλο «ΕΥΚΟΛΕΣ ΛΥΣΕΙΣ», στην οποία ο Πρόεδρος των Σανών κ. ΒΑΣ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗΣ στηρίχτηκε, και υπέβαλε μήνηση για συκοφαντική δυσφήμιση στην εφημερίδα μας. Από μας κανένα σχόλιο.

ΜΙΑ ΑΣΥΝΕΙΔΗΤΗ ΜΠΟΥΛΤΟΖΑ

ΣΑΝΑ 15.2.80

Δυστυχώς υπάρχει μιὰ τετοια στην περιοχή μας. Και μάλιστα τώρα τελευταία, εμφανίστηκε και στο χωριό μας. Καταστρέφει με τις έρπύστρες της, τι ονειρευόμασταν πόσα χρόνια κι' έγινε πρόσφατα. Την άσφαλτο! Για όποιον θά ενδιαφερθεί να την... ξεφουσκώσει τὰ λάστιχα, έδρα της είναι ένα απ' τὰ διπλανά χωριά. Τό περιμένουμε.

ΤΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟ ΤΟΥ ΟΤΕ

Μέλος της Έταιρείας μας, συγδιαλέγεται με άγαπητό του πρόσωπο στην Θεσσαλονίκη και προσπαθεί πλάγια να δικαιολογηθή, πως «δέν μπορούν να κατεβούν στην πόλη, γιατί δέν έχουν άλυσίδες στο αυτοκίνητο».

Κι' ο Πρόεδρος (άτοχος του μοναδικού τηλεφώνου στο χωριό μας) από κει που έραβε, δυνατά:

— Έχει, έχει άλυσίδες.. Έγώ τον είδα που τις έθαξε χθές! (έννοουσε τó σύζυγο).

Δάσκαλε πού δίδασκες...

ΣΑΝΑ 2-3-80.—

Πριν 4—5 μέρες ή τηλεόραση και τάλλα μέσα έννημερώσεως, πρόσβαλαν με ιδιαίτερο ένδιαφέρον, τή σύλληψη του άρχαιοκαπήλου της Μογεμβασιάς.

Ο ύπουργός Πολιτισμού και Έπιστημών έκανε τις γνωστές δηλώσεις του...

Σήμερα Κυριακή, ο παπάς μας στην εκκλησία συμβούλεψε τους πιστούς με ξεχωριστό κύρηγμα, «να φυλάξουν καλά τὰ ιερά κειμήλια... τις εικόνες σαν κόρη όφθαλμού, και νάναί πάρα πολύ προσεκτικοί σ' αυ-

ροϋ) .

Αυτά τὰ τελευταία, τὰ καταγγείλαμε εδώ κι' ένάμιση χρόνο τώρα, γίνανε ανακρίσεις και από τότε, ή υπόθεση μπήκε (;) στο... φυγειό.

Ένώγοντας όλα μαζί τὰ παραπάνω, αρχίζουμε να πιστεύουμε, πως ο παπάς μας άρχισε πλέον να «μας δουλεύει» ολοφάνερα και μπρός απ' τήν Ωραία Πύλη.

Έ, όχι αυτό πάει πολύ. Πάρα πολύ.

Δάσκαλε πού δίδασκες...

ΣΑΝΑ 2-3-80.—

Πριν 4—5 μέρες ή τηλεόραση και τάλλα μέσα ένημερώσεως, πρόβαλαν με ιδιαίτερο ενδιαφέρον, τή σύλληψη του αρχαιοκαπήλου τής Μοιρασσιάς.

Ο ύπουργός Πολιτισμού και Έπιστημών έκανε τις γνωστές δηλώσεις του...

Σήμερα Κυριακή, ο παπās μας στην εκκλησία συμβούλεψε τους πιστούς με ξεχωριστό κύρηγμα, «να φυλάξουν καλά τὰ ιερά κειμήλια... τις εικόνες σάν κόρη οφθαλμού, και νάναι πάρα πολύ προσεκτικοί σ' αυτός... κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Ο ίδιος ιερέας, λίγο αργότερα από τή μέρα πού ήρθε, ξέγος στο χωριό μας να αναλάβει καθήκοντα, πούλησε 6 μανουάλια μπρούτζινα, έργα τέχνης, αφιερώματα - κειμήλια του ναού μας από τότε πού κανείς δέν θυμάται πλέον· ένώ, τις δυο τελευταίες παμπάλαιες τοιχογραφίες του περασμένου αιώνα πού απέμειναν στην εκκλησία μας, τις άσέσωσε με τὰ ίδια του τὰ χέρια, γιατί δέν μπορούσε να βλέπει «τὰ θρώμικα - άπ' τον καιρό - μάτια τής Παναγίας». (Έπρόκειτο για τήν «Πλατυτέρα των Ουρανών» στην κόγχη του ιε-

ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑ

ΔΟΥΜΠΙΑ 8.3.80.—

Αυτοκτόνησε ο Μόσχος Χρ. 42 χρονών κάτοικος Δουμπιών οικογενειάρχης και πατέρας 4 παιδιών. Τόν αυτόχειρα, σοσκό στο έπάγγελμα, βρήκαν κρεμασμένο στην καλύβα του, συγγενείς του οι όποιοι άνησύχησαν και βγήκαν να τον γυρέψουν, όταν είδαν ότι ή ώρα περνούσε και ο ίδιος δέν επέστρεφε.

Ο Μόσχος έπασχε τήν τελευταία ζετία από μελαγχολία και πρόσφατα είχε νοσηλευτή σε κλινική.

ρού).

Αυτά τὰ τελευταία, τὰ καταγγείλαμε εδώ κι' ένάμιση χρόνο τώρα, γίνανε ανακρίσεις και από τότε, ή υπόθεση μπήκε (;) στο... φυγείο.

Ένώνοντας όλα μαζί τὰ παραπάνω, αρχίζουμε να πιστεύουμε, πώς ο παπās μας άρχισε πλέον να «μάς δουλεύει» ολοφάνερα και μπρός άπ' τήν Ξωραία Πύλη.

Έ, όχι αυτό πάει πολύ. Πάρα πολύ.

ΜΑΣΣΑΛΙΑ

Τι μπάρμπα Έρακλής μαζύ με τάλλα πού έφκειανι εΐχι στ'ν άπουθηκούδατ' κι κατ' φάρμακα άγρουτικά κι' έδινι σι' όποιουν τουν γύρδι.

Μια μέρα σι' πλατέα τούν άνταμών'ι ένας άπ' τ' άφτνοι κι τούν λιέει με παράπουνου.

—Μωρέ μπάρμπα Έρακλή αυτό του φάρμακου πού με έδουσις για τ' άρνίθια... τί φάρμακου είνι; .. Τὰ ζιτίναξι!...

—Α, λιέει ι μπάρμπα Έρακλής, δέ ξιέρου. Αυτό του φάρμακου φένιτι ιέτοσ' θά είνι. Έ πρώτ' φουρά θά τὰ ζιτ' νάζ'... κι ή δεύτερ' τὰ σ' νιφέρνι...

Ρώτησα τὸ Θεοδόση - 3 έτών - άπ' τήν Άρναία, να μου πη:

—Πώς λέει ο πατερούλης του τή μανούλα; και με' άπάντησε.

—Αγάπη μου.

Κι' ο παππούς τή γιαγιάκα;

—Λύκου μαύρου.

Έφημερίδα «ΖΕΡΒΟΧΩΡΙΑ». Έκδίδεται από τήν Πολιτιστική Έταιρεία Σανών **ΤΟ ΑΠΟΛΛΩΝΕΙΟΣ.** Διανέμεται στα μέλη και τους φίλους τής Έταιρείας έντελώς **ΔΩΡΕΑΝ.** Οί άποδέκτες της δέν ύποχρεώνονται σε καμιά άπολύτως οικονομική επιβάρυνση.

Θάταν μεγάλη παράλειψη, άν δέν ευχαριστούσαμε κι' όλους αυτούς πού με τις θαυμάσιες προσφορές τους, συμβάλανε στην ύπέροχη κλήρωση τής βραδυάς. Μια κλήρωση, πού στους καλεσμένους μας χάρισε ώραία κι' άκριθά δώρα, σε μάς μια άρκετά καλή ένίσχυση του πάντα φτωχικού ταμείου μας.

Είναι: Τὸ εργαστήριο πλεκτών στο χωριό μας του κ. Νίκου Παπανικολάου. Τὸ έμπορικό κατάστημα του κ. Εὐάγγελου Δημούδη. Τὸ Φωτο — «ΖΕΥΣ» Έγνατίας 97 Θεσ νίκη. Ο άντιπρόσωπος φαρμάκων και καλλυντικών κ. Νίκος Κεφαλόπουλος.

Τὰ δώρα μας, πολλά περισσότερα, χάρησαν επίσης κι' άλλοι έπαγγελματίες φίλοι τής Έταιρείας μας, των όποιών τὰ όνόματα δέν παραλείπουμε εδώ άπό κάποια σκοπιμότητα. Άπλως είναι πολλοί! και τους ευχαριστούμε όλους.

Παρά τις δυσκολίες να ξεπεράσουμε κάθε προηγούμενο, ύστερα άπ' αυτό πού έγινε, ύποσχόμαστε ότι και στον επόμενο χορό μας, θά «γιέν' μιγάλου φάν».

Και θά σάς τον ανακοινώσουμε εγκαίρως.

ΤΟΥΣ:

Κεφαλόπουλο Νικόλαο, Βασιλικό Άθανάσιο, Μίκου Μαρία, Κυριακίδη Στέλιο, Δαγγίλα Στυλιανό, Θεολόγου Άναστασίο ιερέα, Κεφαλίδου Παναγιώτα.

Ευχαριστούμε για τή πολύτιμη προσφορά τους στην έκδοση τής έφημερίδας μας.

ή γνώμη άρμόδιας Έπιτηρείας με τήν όποία συζυτήσαμε τὸ θέμα.

Μας εΐπε αυτό και κάτι άλλο τήν άδιαφορία των άλλων και άμμεσα ύπευθύνων Έπιτηρείων. Άν εΐναι έτσι τότε έμεις γ.ά ποιόν τὰ γράφουμε αυτά;

ΑΝΟΡΘΟΔΟΞΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

ΣΑΝΑ 5.2.80.—

Μπαίγοντας στα σημερινά Στάγειρα — τὰ παλιά βρίσκονται στην Όλυμπιάδα — δεξιά του δρόμου στο μικρό ύψωμα, ύπάρχει τὸ άγαλμα του ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ. Τὸ άγαλμα αυτό έγινε άπό έράνους, διάφορες ένισχύσεις συλλόγων, σωματείων, εισφορές και στήθηκε γύρω στο '60, ένώ ή όλη εκδήλωση άρχισε τὸ '55 περίπου. Πριν άπό 25 χρόνια!

Όπωςδήποτε δέν έχουμε καμιά πρόθεση να άμφισβητήσουμε τή θέση του. Έξ' άλλου, ούτως ή άλλως τὰ Στάγειρα έξ' όνόματος και μόνον Άριστοτέλη. Όλα έγιναν για να στηθεί τὸ άγαλμα τόν έχουν. Έκείνο πού δέν έγινε ακόμα είναι τὰ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ του. Και δέν έγιναν ούτε καν πρόπερσι πού γιορτάζαμε (;) τὸ έτος του ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ.

Στην όδὸ Άριστοτέλους τώρα, στην συμπρωτεύουσα: Άκριθως στην αρχή — ή τὸ τέλος της — και επί τής Έγνατίας όδοσ. Οί περαστικοί διαβάτες απολαμβάνουν εκτός από τή φασαρία τής μέρας και τή θέα του άδριάντα του... Έλευθ. Βενιζέλου!

Άγαλμα του Άριστοτέλη, δέν θά βρήτε, όσο κι άν ψάξετε πουθενά. Ούτε και στην όδὸ... Έλ. Βενιζέλου. Έκτός κι' άν — ύστερα από πρόνοια του Δημάρχου — ύπάρχει κανένα στημένο στα... Χανιά!

ΚΛΕΙΣΤΕΙ ΑΜΕΣΩΣ. Τούλα χιστον μέχρι να φύγουν οι κακοκαιρίες. Μια έπίσκεψη επί τόπου θά πείση και τον πιο δύσπιστο ένδιαφερόμενο.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΤΑ ΣΤΑΓΕΙΡΑ

Άκουσαμε ότι τὸ ζήτησε ο Πρόεδρος τής Κοινότητος. Πάντως, άν κάποτε γίνει, θά εΐναι ένας πολύ σημαντικός πόλος πολιτιστικής έλξεως για τήν περιοχή, μαζύ με τὸ άγαλμα του Άριστοτέλη και τὰ έρείπια των εγκαταστάσεων τής πρώιμης τουρκοκρατίας πού ύπάρχουν εκεί. Πάντως κάποτε θά πρέπει να προχωρήσει και ή ιδέα τής ίδρύσεως μουσείου στα Στάγειρα, δηλ. τήν Όλυμπιάδα. Άλλά να γίνουν και κάποιες έρευνες αρχαιολογικές εκεί. Έ Φιλοσοφική Σχολή του «Άριστοτελείου» Πανεπιστημίου τι λέει;

(Μωρέ, ποιός μάς διαβάζει έμιας...).

ΕΝΑ ΣΟΒΑΡΟ ΕΡΓΟ ΣΤΗΝ ΑΘΗΤΟ

Άφου τὸ γραφικότερο χωριό τής Νοτίου Χαλκιδικής, ή Άθυτος, έχασε τὰ χρώμα του με τήν διασπορά άκαλαισθήτων «άρχιτεκτονέ» όγκων μέσα στην πανδαισία τής λαϊκής αρχιτεκτονικής της, βρέθηκε έν τέλει και ένας μερακλής πρόεδρος, ο κ. Παυλής, να σκεφθί ότι ένα νέο έργο θά πρέπει να συγγενεύη με τήν ντόπια παράδοση. Και έτσι, διαμορφώθηκε ή κεντρική πλατεία του χωριού με λιθοδομές και λιθοστρώσεις πού δένουν άρμονικά με τήν παράδοση τής χαμένης Άθύτου. Μπράβο στον Πρόεδρο, μπράβο και στον ζωγράφο Νίκο Παρράλη πού έκανε τήν μελέτη. Μπράβο όμως και στους Λουκοθίτες μαστόρους πού τήν έφάρμισαν με τόσο μεράκι.

ΤΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟ ΤΟΥ ΟΤΕ

Μέλος τής Έταιρείας μας, συνδιαλέγεται με άγαπητό του πρόσωπο στην Θεσσαλονίκη και προσπαθει πλάγια να δικαιολογηθί, πώς «δέν μπορούν να κατεθούν στην πόλη, γιατί δέν έχουν άλυσίδες στο αυτοκίνητο».

Κι' ο Πρόεδρος (κάτοχος του μοναδικού τηλεφώνου στο χωριό μας) άπό κει πού έραβε, δυνατά:

— Έχει, έχει άλυσίδες... Έγώ τον είδα πού τις έθαζε χθές! (έννοούσε τὸ σύζυγο).

Σέκος τὸ μέλος μας.

ΠΑΡΑΛΟΓΙΣΜΟΙ

ΣΑΝΑ 8.2.80. Ούτε και στο φετεινό προϋπολογισμό πού δημοσίευσε ή Νομαρχία Χαλκιδικής ύπάρχει πρόνοια για τὸ δρόμο πού τόσες φορές γράψαμε — και θά γράφομε — ΣΑΝΑ—ΑΓ. ΠΡΟΔΡΟΜΟ. Τὸ τελευταίο δημοσίευμά μας, ήταν μια «αναγκαία προειδοποίηση» σχετικά με τήν φρικτή κατάσταση πού επικρατεί, με σκοπό φυσικά να προλάβουμε κάποιο μοιραίο, και ύσως πολύνεκρο, άτύχημα.

Διατίθενται φέτος στην Κοινότητα Σανών 2.500.000 δρχ. για άρδευτικό έργο, (άξιοποίηση παλιών γεωτρήσεως ή όποια βρίσκεται σε ιδιόκτητο κτήμα πού δέν έχει άπαλωτριωθεί) τελείως άσύμφορο και άχρηστο — παρ' όλα τὰ μέτρα λιτότητας πού εξαγγέλονται συνέχεια — και παραμελείται σκανδαλωδώς πλέον, αυτό τὸ τεράστιο πρόβλημα των 3 χιλιομέτρων, πού άμμεσα άπασχολεί και προβληματίζει συγκοινωνιακά δλόκληρη τήν περιοχή.

Δέν ξέρουμε τι να ύποθέσουμε. Πρέπει να εΐναι ΠΑΡΑΛΟΓΟ,

Έρευνα

ΣΑΝΑ 10.3.80.

1. ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΑΥΤΟ ΤΟ ΣΗΜΑ:
(Πρόκειται για την Όλυμπιακή σημαία) Μάρκα αυτοκινήτου, 9,1ο)ο. Τίποτα 38,2ο)ο. Άθλητική έκδήλωση 45,4ο)ο. Δεν απάντησαν 7,2ο)ο.
2. ΥΠΗΡΞΕ ΕΝΑΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΜΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ «ΛΟΥΗΣ» ΤΙ ΗΤΑΝ:
Ήθοποιος 14,5ο)ο. Τραγουδιστής 1,8ο)ο. Άθλητής 10,9ο)ο. Δεν τον ξέρουν 58,2ο)ο. Δεν απάντησαν 14,5ο)ο.
3. Ο ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΚΑΝΕΙ ΚΑΛΟ Ή ΚΑΚΟ ΣΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ:
Καλό 90,9ο)ο. Δεν απάντησαν 9,1ο)ο
4. Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΟΛΥΜΠΙΑΣ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ:
Στην Γαλλία 3,6ο)ο. Στη Μακεδονία 14,5ο)ο. Στην Ίταλία 1,8ο)ο. Στην Πελοπόννησο 59,9ο)ο. Δεν ήξεραν 20,0ο)ο.
5. ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΣΥΜΦΩΝΕΙΤΑΙ ΝΑ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΠΑΝΤΑ ΣΤΗ ΕΛΛΑΔΑ:
Ναί 83,6ο)ο. Όχι 7,3ο)ο. Δεν απάντησαν 9,1ο)ο.

Αυτά γυρέψαμε κι' αυτά πήραμε από τους φίλους συμπατριώτες μας νέους κατά συντριπτική πλειοψηφία τους.

Στην συζήτηση που κάναμε συγχρόνως με τις ερωτήσεις και με έναν από αυτούς, προέκυψε το ερώτημα - όπως αυτός τουλάχιστο το έθεσε - γιατί τα ρωτούμε όλα αυτά, ή καλύτερα, ποιά θα είναι ή δική μας στάση πάνω σ' αυτές τις απαντήσεις; Το ερώτημα είναι εύλογο όπως σ'όποτε.

Εκινήσαμε κι αυτή την έρευνα όπως τις άλλες, από απλή περιέργεια και μόνο. Δεν σκεφτήκαμε τη γνώμη μας πρώτα. Έξ' άλλου, έδω πού τα λέμε, τί θα άλλαζε ή τι θα πρόσφερε ή δική μας γνώμη. Νομίζουμε - ό γράφων τουλάχιστον - πως τις «γνώμες» τις φτειάχνουμε έμεις οί άνθρωποι.

Και στο «άνθρωποι» έγνωσμε πάντα, αυτό το 5 το 10 το 20 τας έκατό, πού θγαίνει μόνο του. Τους ανθρώπους πού άπευθύνουμε τις ερωτήσεις μας, δέν τους βοηθάει ή άγνωμιά αλλά τους άντιπροσωπεύει. Έμäs, μäs δίνει την δυνατότητα να κάνουμε τα πικρόχολα (νομίζετε;) σχόλιά μας, δίχως να θίγουμε προσωπικά ή να προσ-

βάλουμε κανένα.

Και για να ίκανοποιήσουμε και το αίτημα του φίλου μας, θα πούμε πως ή έρευνα αυτή μäs άπογοήτευσε περισσότερο, γιατί έγινε όπως είπαμε, άνάμεσα σε νέους ήλικίας 20 το πολύ μέχρι 40 έτων. Σε πάρα πολύ μεγάλο ποσοστό, ίσως μισό - μισό, σε νέους άπόφοιτους Λυκείου ή λίγων τάξεων του παλιού Γυμνασίου φοιτητάς.

Το να ρωτάς κάποιον άπ' όλους αυτούς να σου πη «τήν θεωρία της σχετικότητας» ή «τήν άρχή του Άρχιμήδη», είναι κάτι πού έχει σχέση άμεσα, με την βαθμολογία κάποιου δημήνου. Το να του δείχνεις όμως την Όλυμπιακή Σημαία και να παίρνεις άπάντηση σαν αυτή του 9.1ο)ο της έρευνας, αυτό είναι κάτι πού τιμιά, μάλλον...τήν Γερμανική αυτοκινητοβιομηχανία! Κι όταν αυτός είν' Έλληνας.

Μάρκα αυτοκινήτου ή άθλητική έκδήλωση

Βεβαίως, ό Λούης ήταν ό πρώτος Μαραθωνοδρόμος Έλληνας πού αν δέν πέθανε κατά το πρότυπον του Φιδήδη κόβοντας το νήμα, κέρδισε την πρώτη Όλυμπιάδα στο άθλημα αυτό το 1896 στο Παναθηναϊκό Στάδιο στην Άθήνα. (Και δέν είναι το Παναθηναϊκό Στάδιο το γήπεδο του Παναθηναϊκού — Π.Α.Ο. — το διευκρινίζουμε). Το γράφουμε αυτό όχι για να κάνουμε τους έξυπνους, αλλά, γιατί «βλέπουμε» πως είναι άνάγκη να το γράφουμε γι' αυτούς τουλάχιστον πού μäs διαβάζουν.

Όπως κι' ό Τόφαλος. Είναι ένας άλλος Όλυμπιονίκης Έλληνας στην ίδια Όλυμπιάδα και στο άθλημα της πάλης. Και για τους δυό, έκτοτε έπεκράτησαν διάφορες φράσεις όπως: Αυτός έγινε Λούης... ή Ποιός είσαι μωρέ, ό Τόφαλος!... κλπ...».

Τήν πρώτη μäs την είπε κάποιος άπ' αυτούς πού ρωτήσαμε, χωρίς να ξέρει περι τίνος πρόκειται, ενώ την δεύτερη την θυμηθήκαμε μόνοι μας. Ό συσχετισμός αυτός του Λούη με την ερώτηση, ήταν πράγματι συγκινητικός.

Στο ποσοστό 14,5ο)ο, φαίνεται πόσο σωστά ό Ά-

μερικανικός Κινηματογράφος κάνει την δουλειά του και στην Έλληνική έπαρχία. (Όλοι έγνωσαν το γνωστό κωμικό ήθοποιό JERRY LEWIS στην Έλληνική του... προφορά).

Τα υπόλοιπα ποσοστά, είναι άποκαρδιωτικά σ' αυτή την ερώτηση. Άγνικατοπνρίζουν το άθλητικό μας πνεύμα, τον άθλητικό μας κόσμο, από τα πρόσφατα έπεισόδενα του σταδίου της Τούμπας, μέχρι τις φτωχές και γεμάτες μετριπάθεια (δυστυχώς) δηλώσεις των πρωταθλητών μας, για την προσεχή Όλυμπιάδα της Μόσχας.

Στο «καλό» ή «κακό» του άθλητισμού πιστέψτε μας, δέν ήταν δυνατό με τίποτα, να πάρουμε άλλες άπαντήσεις.

Το περίεργο με την «περιοχή της Όλυμπίας» δέν είναι «πού θρίσκετε;» αλλά, στην παρατηρητικότητα των Έλλήνων τηλεθεατών, αν όχι άλλο τί. Η Ε.Ρ.Τ. ποτέ δέν τσιγκουνεύτηκε να προβάλλει ρεπορτάζ ή έκπομπές σχετικά με το χώρο αυτό κι' όταν τις δόθηκε ή ευκαιρία. Αυτό είναι σωστό. Παράξενο όμως, πού άνθρωποι, πού περνάνε το βραδυνό τους δόκλιηρο μπροστά στην μικρή θόνη, δίνουν αυτές τις άπαντήσεις. Πραγματικά παράξενο. Θα πρέπει να τους ρωτήσουμε πολύ σύντομα, τί βλέπουν; Μια άπό τις γνωστές «άφες της Όλυμπιακής Φλόγας» έγινε πάρα πολύ πρόσφατα και δόθηκε μεγάλη δημοσιότητα στο γεγονός.

Και για να φτάσουμε στο πιό κρίσιμο ερώτημα. Ό ίδιος ό άναθιστής των Όλυμπιακών Αγώνων Γάλλος Βαρώνος Πιέρ ντε Κουμπερτέν, όταν σκέφτηκε να αναδιώσει το θεσμό πού άρχισε πριν άπό τόσες χιλιάδες χρόνια γεννήθηκαν. Κι' είχαμε στην Άθήνα την πρώτη Όλυμπιάδα στα 1896. Άπό τότε ακόμα, δέν έπρεπε να φύγουν. Τι μεσολάβησε, τί έγινε, πως έγινε, ούτε θα το εξετάσουμε, ούτε και θα μäs άπασχολήσει τώρα. Πέρνουμε και μεις τη γνώμη του 83,6ο)ο της έρευνας και λέμε πως οί Όλυμπιακοί Αγώνες άνήκουν στον τόπο πού γεννήθηκαν. Η πρόταση του Έλληνα Πρωθυπουργού ήρθε στην κατάλληλη στιγμή, στην κατάλληλη ώρα. Δέν είναι άπαίτηση Έλληνική, αλλά του ίδιου του θεσμού. Σ' οποιαδήποτε άλλη άπάντηση, το μόνο πού κινδυνεύουμε λιγότερο, είναι να γελοιοποιηθούμε.

Ό «Μαραθώνιος» δέν είναι κυκλοτερές γραμμές γύρω από το στάδιο. Ούτ' ένας μακρινός περίπατος, περιπλάνηση μέσα στους δρόμους του Μόντρεαλ και του Μονάχου. Είναι μία συγκεκριμένη άπόσταση με άφετηρία το Μαραθώνα και τέρμα την Άθήνα. Τελεία και παύλα.

«ΕΡ»

νω σ' αυτές τις απαντήσεις; Το ερώτημα είναι εύλογο όπως σ'ήπαστε.

Εσκινήσαμε κι αυτή την έρευνα όπως τις άλλες, από απλή περιέργεια και μόνο. Δεν σκεφτήκαμε τη γνώμη μας πρώτα. Έξ' άλλου, έδω πού τὰ λέμε, τί θάλλαζε ή τί θά πρόσφερε ή δική μας γνώμη. Νομίζουμε - ο γράφων τουλάχιστον - πώς τις «γνώμες» τις φτειάχνουμε έμεις οι άνθρωποι.

Και στο «άνθρωποι» έγνωσμε πάντα, αυτό το 5 το 10 το 20 τας έκαστό, πού θγαίνει μόνο του. Τους ανθρώπους πού απευθύνουμε τις έρωτήσεις μας, δέν τους βοηθάει ή άνωγνμία αλλά τούς άντιπροσωπεύει. Έμιας, μάς δίνει την δυνατότητα να κάνουμε τὰ πικρόχολα (νομίζετε;) σχολιά μας, δίχως να θίγουμε προσωπικά ή να προσ-

δο του Παναθηναϊκού — Π.Α.Ο. — το διευκρινίζουμε). Το γράφουμε αυτό όχι για να κάνουμε τούς έξυπνους, αλλά, γιατί «βλέπουμε» πώς είναι ανάγκη να το γράφουμε γι' αυτούς τουλάχιστον πού μάς διαβάζουν.

Όπως κι' ο Τόφαλος. Είναι ένας άλλος Όλυμπιονίκης Έλληνας στην ίδια Όλυμπιάδα και στο άθλημα της πάλης. Και για τούς δυό, έκτοτε έπεκράτησαν διάφορες φράσεις όπως: Αυτός έγινε Λούης... ή Ποιός είσαι μωρέ, ο Τόφαλος!... κλπ...».

Την πρώτη μας την είπε κάποιος απ' αυτούς πού ρωτήσαμε, χωρίς να ξέρει περί τίνας πρόκειται, ενώ την δεύτερη την θυμηθήκαμε μόνοι μας. Ο συσχετισμός αυτός του Λούη με την έρώτηση, ήταν πράγματι συγκινητικός.

Στο ποσοστό 14,5ο), φαίνεται πόσο σωστά ο 'Α-

Τι μεσοκλήσε, τι έγινε, πώς έγινε, ούτε να το εξετάσουμε, ούτε και θά μάς άπασχολήσει τώρα. Πέρνουμε και μείς τη γνώμη του 83,6ο) της έρευνας και λέμε πώς οι Όλυμπιακοί Άγώνες άνήκουν στον τόπο πού γεννήθηκαν. Η πρόταση του Έλληνα Πρωθυπουργού ήρθε στην κατάλληλη στιγμή, στην κατάλληλη ώρα. Δεν είναι άπαιτήση Έλληνική, αλλά του ίδιου του θεσμού. Σ' οποιαδήποτε άλλη άπάντηση, το μόνο πού κινδυνεύουμε λιγότερο, είναι να γελοιοποιηθούμε.

Ο «Μαραθώνιος» δέν είναι κυκλοτερές γραμμές γύρω από το στάδιο. Ούτε ένας μακρινός περίπατος, περιπλάνηση μέσα στους δρόμους του Μόντρεαλ και του Μονάχου. Είναι μία συγκεκριμένη άπόσταση με άφετηρία το Μαραθώνα και τέρμα την Άθήνα. Τελεία και παύλα.

«ΕΡ»

'Αδιαφορία - Καταστροφή - Αρχαιοκαπηλία

(συνέχ. από την 1η σελίδα) Ίερισσού 'Αγ. Όρους και 'Αρδαμερίου σήμερα Μητρόπολη 'Αρναίας. Θά μάς δοθεί και σ' άλλα φύλλα ή ευκαιρία να ξαναγράψουμε γι' αυτό. Είπαμε. Είναι ή πρωτεύουσα της περιοχής μας. Τώρα θά σχολιάσουμε αυτά πού είδαμε κάνοντας ένα γύρο στην έκκλησία του. Ο ναός του 'Αγ. Γεωργίου, μεγαλόπρεπος επιβλητικός, ώραιος, δέν έχει υποστεί σοβαρές καταστροφές, απ' τη μοντέρνα κι' άνεύθυνη μανία άνακαινήσεως των σημερινών παπάδων μας. Ευτυχώς.

Δίπλα του, υπάρχει και έδω ένα παλιό κτίριο δημοτικό Σχολείο, τεράστιο, το οποίο όπως μάς είπε περίλυπα ο γέροντας Ιερέας τον όποϊον έντελώς τυχαία συναντήσαμε στον περίβολο, άνήκει (!) στην Μητρόπολη 'Αρναίας. Το ισόγειο του κτιρίου αυτού, έχει μεταβληθεί σ' ένα σκουπιδότοπο «άχρήστων» παλαιών έκκλησιαστικών σκευών και αντικειμένων. Παρ' όλη την δυσσομία μπήκαμε μέσα από τὰ ξεχαρβαλωμένα παράθυρά του κι άνακατέψαμε λίγο δια έκείνα τὰ «σκουπίδια»...

Τ' αφήσαμε όλα όπως τὰ δρήκαμε. Πεταμένα, «άχρηστα» και κατεστραμένα. «Πρωτόκολλον παραδόσεως και παραλαβής 1929» έγραφε κάποιου έξώφυλλο βιβλίου...

Στά «Καστέλλια» της Καλαμιωτούς και στη μία όχθη του ποταμού - ρέματος πού άναφέραμε στην άρχή του άρθρου μας, βρίσκονται τὰ έρείπια μιας άρχαίας πολιτείας.

Τό παλιό σχολείο της 'Αρναίας

Μάθαμε ότι ή άρμόδιος υπάλληλος του Ύπουργείου Πολιτισμού, επισκέφθηκε πρόσφατα το ιστορικό παλιό Σχολείο της 'Αρναίας, το μελέτησε σε συνεργασία με 'Αρναίωτες πού ένδιαφέρονται για την διατήρησή του και συνέταξε εισήγηση προς την προϊσταμένη της 'Αρχή. Παράλληλα το Ύπουργείο Πολιτισμού άπαγόρευσε κάθε επέμβαση στο κτίριο. Καιρός ήταν, γιατί το άρχαιοφάγο μένος ο ρισμένων θά σήκωνε «έν μιάνυκτι» περικαλές τριώροφον κινωτιόσχημον οικοδόμημα εις δόξαν της άκαλαισθησίας των νεοελλήνων.

της όποιας το όνομα, απ' ό,τι ξέρουμε τουλάχιστον, είναι άγνωστο στους έπίσημους καταλόγους των άρχαιολογικών μας χώρων. Ύπάρχει ένα σημείωμα του καθηγητού κ. Φώτη Πέτσα, το όποιο μιλάει για κάποια πολιτεία με το όνομα ΑΠΩΛΛΩΝΙΑ. 'Απ' αυτό το όνομα και απ' αυτή τη τοποθεσία δανείστηκε και ή 'Εταιρεία μας τον τίτλο της. 'Επισκεφθήκαμε το χώρο άπόγευμα. Είναι πολύ μεγάλος και σχεδόν έξ' ολοκληρου ιδιόκτητος' και... κατασκαμμένος!!!

Φρέσκα λαγούμια μικρά, μεγάλα, μεγαλύτερα, τὰ όποια μπορεί να γίγανε και λίγο πριν φθάσουμε έμεις. Στην τοποθεσία αυτή, πρέπει επί είκοσι τετραώρου θάσεως να... σκάβουν! Δέν ξέρουμε κατά πόσο οι άρμόδιες Ύπηρεσίες - και της περιοχής μας - είναι ένημερωμένες για τη σοβαρότητα αυτού του χώρου. Κατά καιρούς τὰ άγροτικά μηχανήματα, δώσανε αξιόλογα ευρήματα στο 'Αρχαιολογικό Μουσείο της Θεσσαλονίκης, αρκετά.

Και έξηγούμεθα. Έμεις δέν έπεμβαίνουμε σε κανέναν... χωράφι' άπλως έπισημαίνουμε.

Ε.Ρ.Τ. ΣΥΝΕΧΕΙΑ

«ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ...» έκπομπή της Ε.Ρ.Τ. 'Αλλά έμεις κάθε άλλο παρά γράμματα βλέπουμε στις όθόνες μας. Και δέν βλέπουμε γιατί, άλλοτε τὰ «τρώει» ο καμέραμαν, άλλοτε το βίντεο' κι' άλλοτε, ίσως, το μοντάζ. (Τι θαυμάσια Έλληνική γλώσσα). Ποτέ δέν διαβάσαμε σωστούς ύπότιτλους' και πάντοτε λύνουμε σταυρόλεξο για το ποιά είναι ή μπορεί να είναι ή μισή — και όλόκληρη πολλές φορές — λέξη, πού κρύβεται στο περιθώριο. Μά θά πη κανείς «με τις λέξεις θά παίζουμε τώρα' έδω βλέπουμε ούσία...»

Και ή ούσία είναι μία. Να σταματήσουν οι έρασιτεχνισμοί της Ε.Ρ.Τ. Στο κάτω - κάτω πρέπει να το καταλάβει, πώς μετά τὰ 15χρονα πού γιόρτασε... έ, είναι... επαγγελματίας!

ΤΟ ΦΥΛΛΟ ΑΥΤΟ ΤΩΝ «Ζ» ΑΦΙΕΡΩΝΕΤΕ ΣΤΟΝ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΔΙΕΤΗ (ΔΥΣΤΥΧΩΣ) ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ.

Μιά ένδιαφέρουσα μελέτη για τὰ άρχαία Στάγειρα

Με μεγάλη χαρά δεχθήκαμε στην βιβλιοθήκη του «'Απολλώνιου» ένα άνάπτυπο, πού είχε την ευγένεια να μάς στείλει ο φίλος της 'Εταιρείας κ. Ίωακείμ Παπάγγελος. Πρόκειται για την έργασία του πού δημοσιεύθηκε στο τελευταίο τεύχος του περιοδικού «Χρονικά της Χαλκιδικής» πού είναι άφιερωμένο στα 2.300 χρόνια του 'Αριστοτέλη. Ο τίτλος της είναι: «Τοπογραφικές παρατηρήσεις στα άρχαία Στάγειρα».

Περιλαμβάνει μιιά σύντομη εισαγωγή όπου αναφέρεται διεξοδικά ή έλληνική και ξένη βιβλιογραφία για τὰ άρχαία Στάγειρα και ακολουθούν οι προσωπικές παρατηρήσεις του συγγραφέα από μιιά σειρά πολλών επισκέψεων πού έκανε στον χώρο των άρχαίων Σταγείρων τὰ τελευταία ένδεκα

χρόνια. Με όξυδέρκεια παρατηρεί το έδαφος στην περιοχή γύρω από το Λιστόπι της Όλυμπιάδος (όπου ήταν τὰ Στάγειρα) και έντοπίζει πλήθος ίχνη από οικοδομές και όχυρώσεις των κλασσικών και βυζαντινών χρόνων. Έπεκτείνει την έρευνά του μέχρι και το νησί Καυκανάς, όπου έντοπίζει σημαντικά έρείπια. Την μελέτη την συμπληρώνει με έναν χάρτη όπου σημειώνονται οι άρχαιότητες πού έντόπισε, και με 31 φωτογραφίες πού παρουσιάζουν κατατοπιστικές άπόψεις του άρχαιολογικού χώρου και χαρακτηριστικά έρείπια.

Γενικά πρόκειται για μιιά έργασία πού προετοιμάζει, στην ούσία, την άνασκαφική έρευνα της πατρίδος του πατέρα του Ευρωπαϊκού Πνεύματος.

Τελειώνοντας δέν μπορούμε παρά να συγχαρούμε τον κ. Ί. Παπάγγελο και για την καλίσθητη έμφάνιση του άνατύπου, έμφάνιση πού τιμά ιδιαίτερα το γούστο του.

Ευχόμαστε να συνεχίση την προσπάθειά του στην έρευνα και γνώση της Χαλκιδικής μας.

Έλ. Κεφαλοπούλου

ΠΑΡΑΚΤΙΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ

Η Χαλκιδική έχει περίπου 500.000 μέτρα άκτες. Και ή Θεσσαλονίκη έχει περίπου 700.000 κατοίκους. Σε κάθε Θεσσαλονικιο άντιστοιχούν περίπου 80 έκαστοστά του μέτρου άκτή. Συνεχίστε τις σκέψεις μόνοι σας...